

DE BAND

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR OVERMAAS.

Uitgave : Ereleraar Dr J. Langohr & Z.E.H. Dr H. Veltmans Comité,
Steenweg op Ninove, I52, HALLE (Brabant - België)

Postcheckrekeningen : Brussel 5202.51 - Den Haag I455.32.

Abonnement: België 100 Fr.p.Jaar.

Nederland 10 Fl. " .

2° JAARGANG.

Het Nummer: België 20 Fr.

Nederland 2 Fl.

Nr 3 - Mei/Juni I953.

OP GEN TAET.

Blz.

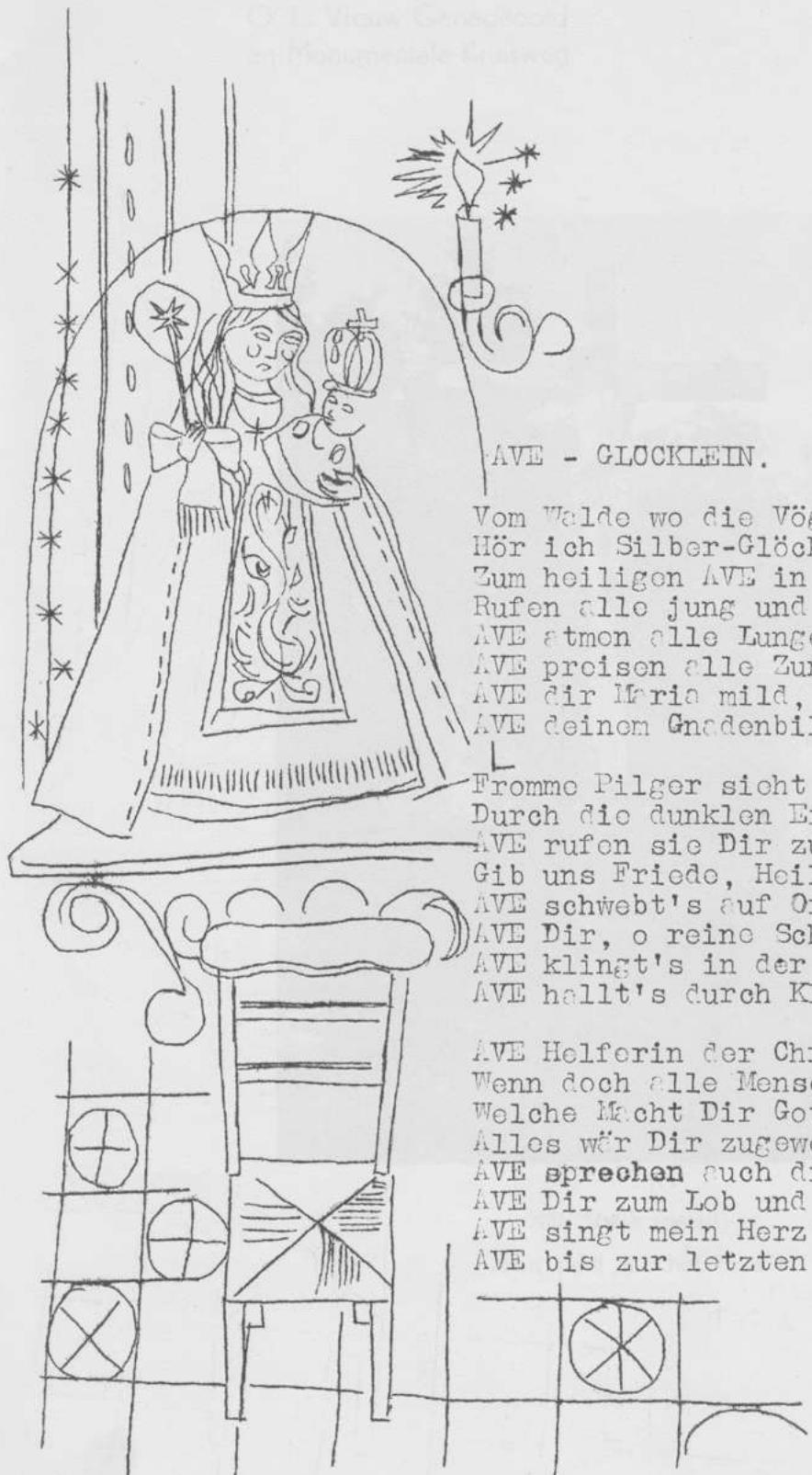
Ave Glöcklein , gedicht.	1
Op naar Moresnot !	
O.L.Vrouw Genadenoord en Kruiswog	2
H.Rochus-Kapelle zu Kelmis.	4
's Gravenvooren - Les Coltes	5
Moclinger Gezagden.	7
Eupener Gezagden (vervolg)	8
Deutsches Kultuurleben in Eupen-Malmedy.	I0
Lente.	I2
Onze Prijsvragen I958 - Uitbreiding.	I3
De Slag van Woeringen - 5 Juni I238.	
De Voorbereiding tot de Slag.	I4
De Boer, begin I958.	I7
Een jonge Moeder vertelt.	I9
Wachter, wat is er van de Nacht ?	20
Ste Lutgart.	25
Eva de Mulrepas.	
Les Bourgeois de Cologne au Camp Brabançon.	26

U vindt verder in dit nummer :

" P E C H G E H A T " Lied in Eupener dialekt.

Woorden : Tip.Tip. Muzick : W.Pee.

Tevens bieden wij, in bijlage, aan onze Overmaaslezers, als extra-toemaat voor dit Mei-nummer, de extra Lourdes - editie van DE LINIE, weekblad, Stalingradlaan 21, Brussel.

AVE - GLOCKLEIN.

Vom Walde wo die Vöglein singen,
Hör ich Silber-Glöcklein klingen,
Zum heiligen AVE in den Wald,
Rufen alle jung und alt,
AVE atmen alle Lungen,
AVE preisen alle Zungen,
AVE dir Maria mild,
AVE deinem Gnadenbild.

Fromme Pilger sicht man wallen
Durch die dunklen Eichenhallen ;
AVE rufen sie Dir zu,
Gib uns Friede, Heil und Ruh.
AVE schwebt's auf Orgeltönen,
AVE Dir, o reine Schöne ;
AVE klingt's in der Kapelle,
AVE hallt's durch Klosterzellen.

AVE Helferin der Christen !
Wenn doch alle Menschen wüssten
Welche Macht Dir Gott verleiht,
Alles wär Dir zugewiehn.
AVE sprechen auch die Blumen,
AVE Dir zum Lob und Ruhme ;
AVE singt mein Herz und Mund,
AVE bis zur letzten Stund.

Hub.Nyssen.

MORESNET

O. L. Vrouw Genadeoord
en Monumentale Kruisweg

XIIe Statie (détail)
Jesus sterft aan het Kruis

Cliché geschenken door de Gazet van Antwerpen
Foto Nels

O P N A A R M O R E S N E T !

EEN WOORDJE GESCHIEDENIS.

Op 10 September 1741 word te Moresnet, op een kleine hoeve " Sier " geheten, Peter Arnold Franck geboren, als zesde kind van de echtgenoten burgemeester Lambert Franck en Elisabeth Polser.

De familie Franck, zeer verspreid en in groot aantal in Overmaas, stamt af van een ingezetene uit Herentals, in de 16^e eeuw door de hertogen van Brabant geplaatst aan het hoofd van de mijnuitbetting te Kelmis. Een ander beroemd lid van deze familie is Cesar Franck, de beroemde toonkunstenaar.

Zes jaren oud verschrikte de jongen zodanig van een aardbeving dat hij een aanval van de vallende ziekte kreeg. De aanvallen herhaalden zich nadien voortdurend en heftig.

De jongen was buitengewoon vroom en hoopte steeds door het gebed genezing van zijn kwaal te bekomen. Ten jare 1748 namen zijn ouders hem mede naar de " Heiligtumsfahrt " te Aken, doch ook de aanraking van de beroemde reliekwieën bracht geen genezing.

Door een gebuurvrouw Katharina Klein liet de jongen een O.L.Vrouwbeeldje meebrengen uit Aken. De huiscelijke kring bleek echter alras te eng en te rumoerig voor zijn godsvrucht. Hij hing het beeldje op in een nis, in het bos, aan een jonge eik, ten jare 1750, nu ruim tweehonderd jaar geleden.

Dagelijks ging hij er bidden. Zijn geloof werd verhoord? De aanvallen bleven weg en kwamen niet meer terug.

De genezing werd onder de buren bekend. Stilaan ontstond er een grote verering voor het Mariabeeldje.

Ten jare 1771 brak in gheel de streek een vreselijke ziekte uit onder het vee. De bewoners trokken processiegtwijze naar het beeld aan het eekske. Van die dag af stierf geen stuk vee meer en de ziekte verdween.

De Franse Revolutie bracht 1789 ook haar verschrikkingen over Moresnet. Arnold, bevreesd dat zijn geliefd beeld onder de slagen van de Sansculotten zou vallen, nam het weg van de eik en verborg het in een koffer.

Na de bezetting wilde hij het terug ophangen. Hij schrok niet weinig, het was uit de koffer verdwenen. In zijn nood ijilde hij naar het bos en, o wonder, daar stond het Mariabeeldje, op dezelfde plaats waar hij het had weggenomen.

Peter Arnold Franck stierf plotseling, op 29/II/1801, na een voorbeeldig leven.

Hij had de vreugde gekend, zijn geliefd Mariabeeld tot een voorwerp van verering, tot een bron van genaden te zien uitroeien over gans de streek.

DE KRUISWEG.

Het is pater Joannes Ruiter, overste van het inmiddels bijgebouwde klooster, die in 1895 op de gedachte kwam een monumentale Kruisweg op te richten, deels om de rust en de stilte in de kapel te bewaren, deels om het pelgrimsoord meer luister bij te zetten.

De vakkundige leiding berustte in handen van broeder Quintiliaan Borres.

De Kruisweg is enig, zo om de pracht van het park waarin hij aangelegd werd, als om de originele en afwisselende uitvoering van elke grot, waarin de staties zijn ondergebracht, en de volkse, treffende kunst van de beelden van de staties.

XII° Statie.

JESUS STERFT AAN HET KRUIS.

Nu verbreedt de weg tot een ruime plaats, rondom met prachtbomen omzoomd.

Tegen een dichte wand van rode Amerikaanse eiken, kleinbladerige linden en pijnbomen verheft zich de XII° statie.

Een brede, diepe rots van lavablokken, met altaar.

Er boven : de Godmens, beide moordenaars, Maria Magdalena, de honderdman, Maria, de h. Johannes.

Op het feest van Maria's Opneming ten Hemel, in 1224, begaf zich de H. Franciscus van Assisi in de eenzaamheid op de berg Alverno om daar zes weken in hemelse beschouwing te leven. Daar verscheen hem de Serafijn, die hem de vijf kruiswonden in het lichaam prontte.

Dit wonder werd in bas-relief boven het altaar aangebracht door de Paters Franciscanen die sedert jaren de hoede van het bedevaartoord Moresnet op zich hebben genomen.

Achter de XII° Statie; alleen bereikbaar langs, voor het publick niet toegankelijk, smalle, kronkelende wegeltjes, ligt de begraafplaats van de Paters Franciscanen verborgen.

Hier rust ook pater Quintiliaan Borres, ontwerper en uitvoerder van de Kruisweg.

Hier wordt een verder mirakel van de h. Franciscus uitgebeeld.

De Gekruisigde neemt een ogenblik zijn rechterhand weg van het hout en legt ze op de schouder van St-Franciscus.

- - - - -

Deze regelen worden overgenomen uit de filmstrook "Op naar Moresnet", uitgegeven door de C.P.O. - Davidsfonds, 75 Blijde Inkombstraat, Louvain.

Nr van de strook : A.3385 - 35 beelden - Nederlandse en Duitse teksten.

In ons nummer van vorig jaar van I/5 publiceerden wij enkele beelden uit deze strook. Hier geven wij het centraal beeld uit de XII° Statie.

ROCHUS-KAPELLE ZU KELMIS.

Kirchlich gehörte die 1654 gegründete Herrschaft Kelmis, sowie vorher der Weiler Kelmis, zwei Pfarreien an. Als der Rentmeister 1469 eine Zählung der Feuerstellen im Herzogtum Limburg unternahm, stellte er fest, dass elf Häuser des Dorfes Kelmis zur Pfarre Montzen und ungefähr 13 zur Pfarre Moresnet gehörten. In der Franzosenzeit wurden die Grenzen der Pfarreien mit denen der Gemeinden gleichgesetzt.

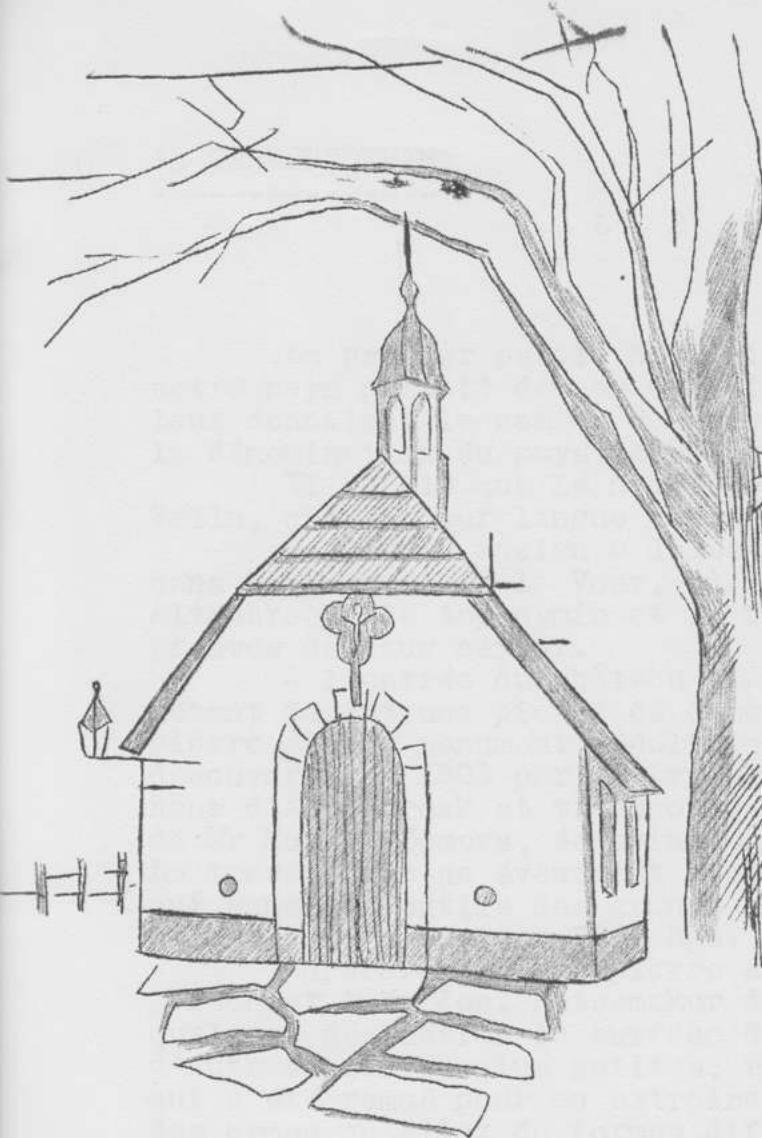
Diese Kapelle lag auf Montzener Pfarrgebiet; der Pfarrer von Montzen musste dreimal im Jahr eine heilige Messe hier lesen kommen: am Feste des heiligen Rochus, am Sonntage und am Montag in der Oktav des Festes Mariä Geburt. Er musste auch die Kapelle unterhalten. Deswegen erhielt er das Geld vom Opferstock sowie die Zinsen einer Stiftung.

Die erste urkundliche Erwähnung der Rochus-Kapelle stammt von 1646, die Kapelle mag aber bedeutend älter sein. 1696 wurde die Kapelle wieder instand gesetzt.

Der Pfarrer schenkte der Rochus-Kapelle am 11. Juni 1754 einen alten Altar aus der Montzener Pfarrkirche.

Am 17. Februar 1771 wurde der Opferstock in der Kapelle gestohlen.

1841 hatte der Kirchenrat von Montzen das Kapital der Stiftung der Kirchengemeinde von Hergenrath übergeben, da die Kapelle seit 1824 und bis 1954 zu dieser Pfarrei gehörte.

Bovenstaande regelen werden overgenomen uit de brochure "Hundert Jahre Pfarre Kelmis - 1853/1953" uitgegeven bij gelegenheid van de feesten van het honderdjarig bestaan van de parochie Kelmis.

De brochure werd samengesteld door de h. Firmin Pauquet, leraar aan de Middelbare School.

Zij bevat een merkwaardig overzicht van het ontstaan en de groei van de galmeigroeve, de gemeente en de parochie Kelmis.

's GRAVENVOEREN.

LES CELTES.

Le premier peuple historique qu'on a trouvé établi dans notre pays portait de nom de Celtes ou Keltes. Les Romains leur donnaient le nom de Gaulois. Leur nom a été conservé dans la dénomination du pays de Galles.

Il paraît que le nom de Gals ou Gaulois dérive du mot Gallu, qui en leur langue voulait dire courage.

Ce peuple ancien a laissé des souvenirs ineffacables dans la contrée de la Voer, où le monument mégalithique d'Altenbroek, la toponymie et le folklore nous ont conservé des preuves de leur séjour.

A l'entrée du château d'Altenbroek les passants s'arrêtent devant une pierre de dimension peu commune. Cette pierre est un monument mégalithique de nos ancêtres. Elle a été découverte en 1903 par Mr Arthur de Behault de Schiervel, seigneur d'Altenbroek et transportée au château par les soins de Mr Hubert Somers, échevin de la commune de Fouron-le-Comte. Le travail fut un évènement pour les habitants de la contrée, qui sans les outils des grands entrepreneurs ont remué ce bloc énorme d'environ 7000 Kgs.

Auparavant cette pierre se trouvait dans une terre appartenant à Mr Jos. Hutsemaker de Noorbeek; elle dépassait de quelques décimètres la surface du sol. Elle était entourée par d'autres pierres plus petites, rangées en cercle. Dans le sol, qui a été remué pour en extraire de la marne, on a trouvé des armes en silex de formes différentes. La terre où s'est trouvée cette pierre est appelée " Hudenberg ", c'est à dire montagne des païens.

Je crois qu'avec raison on peut considérer le Hudenberg comme l'emplacement d'un Cromlech; la pierre d'Altenbroek était celle de milieu nommée Menhir et constituait probablement la figure symbolique de quelque divinité; elle a une hauteur de deux mètres au dessus du sol, mais une grande partie de sa base est en terre.

Le Menhir, d'une apparence imposante, présente au sommet une excavation en forme de sillon. En nous rappelant qu'à l'intérieur des Cromlech les anciens sacrifiaient le bétail enlevé à l'ennemi et même des victimes humaines, nous sommes tentés de croire que par ce sillon a ruisselé le sang des holocaustes.

Toponymie.

Les noms des hameaux Vitson, Schophem ou Scoppem, Altenbroek, Kötten, Kwinton et celui de Voren, anciennement Vouron ou Furon, renferment des éléments céltiques. D'après Bullet, t.1 p.273, les vocables en em et on indiquaient chez les Celtes des rivières ou des eaux. Tous les hameaux précités sont situés au bord de la Voer, de Brokenbeck - Veurke de Noorbeek ou de la Veurs. Ces trois noms de ruisseaux également d'origine céltique, désignent un vallon ou sillon, dont nous avons conservé le nom flamand "voor" ou "vore" ainsi que le nom allemand

"Fürche" et l'anglo-saxon "fur" qui a formé "furrow" - sillon.

Le nom de Veurs, en wallon Fourischo, s'applique au ruisseau et au vallon et montre que le nom vallon s'est transmis au sillon creusé par le ruisseau; la même remarque compte pour le nom Voor ou Veurke, qu'on donne quelquefois au ruisseau dit Brokerbeek. Quant au nom de Voeren ou Vouren, en tudesque Fura ou Furen, il désigne un sillon où coule une eau; le nom wallon Fouron ou Foron a mieux conservé son origine celtique en gardant la lettre f comme initiale; il est composé de four, for ou fur c.à.d.sillon et de en ou on qui veut dire eau.

Le nom de Vitsen renferme deux éléments celtiques: Vitch, voir Bullet, signifie habitation et en - eau, ce qui est très conforme à la situation du hameau.

Le nom d'Altembroek comprend deux fois le même élément: em - celtique - eau et broek, mot tudesque signifiant également eau; nous avons ici un mot composé qui a la même signification que chacun de ses deux membres. Ce n'est pas rare de rencontrer des noms de cette sorte, nous avons déjà Brokerbeek à Fouron même, Brokenbach à Hombourg, Abroeck à Béek, Honsbroeck, etc.; quant à la partie alt dans Altembroek, qui signifie vieux, peut être une transformation de a - eau, par l'intercalation des phonétiques l et t, nous aurions ainsi un mot de trois parties signifiant chacune eau.

Les noms des hameaux et lieux-dits : Gibrig, Kinkbrig, Kraembrieg; Snausbrig, Valbrig, Bickbrig à Fouron-le-Comte, Crutsbrig, Caembrieg à St-Martin et le nom patois Norbrig pour Noorbeek, terminent tous par brig. Ce vocable est Kimrique et signifie berg, montagne, voir Mennert Geograph t.II 2e part. p.186; il a été traduit sur les plans du cadastre par le mot flamand berg, mais la langue populaire a maintenu à travers les âges son ancienne prononciation et dans l'idiome fouronnais il est resté le brig des Celtes.

Un lieu-dit dans les bois de Schophemerheide est indiqué sous le nom de Thywissen Hege. Guizot, dans son histoire de France t.III p.224, dit que le pays des Huns était entouré de neuf cercles " novem hegin muniebatur ". Ce mot hegin, d'origine celtique, signifie rempart et correspond aux vieux mots germaniques hag, haeg, hege, d'où est venu haie (français), haag (flamand) et hedge (anglais). On peut supposer ce Thywissen Hege, une survivance d'un rempart des anciens Gaulois.

Le nom d'un lieu dit " Hontsruggen " à Banholt, dépendance de Mheor, renferme deux éléments celtiques: hont, qui signifie lieu de sacrifice et rugen qui était un lieu d'exécution. Voir Peloutier, Histoire des Celtes, t.I p.167. Le mot Hontsland à Fouron-le-Comte est de même origine que le précédent ainsi que " Mearge " - arpent, dans le lieu-dit " Peuses Mearge ".

Carolus WELBERS.

- - - - -

M O E L I N G E R G E Z E G D E N .

- Kette vaan no Sint Jaan doge neet.
- As ét bijst met Pasen, bijst et zes wjêke laang.
- Mêi, keul en noat, veult de scheur en et voat.
- Op de stroat pun en lek, achterrêuk knêuppel en stek.
- As te vaan der duvel kals, treujs te ém op zenge stuts.
- As der heulenterren (vlier) bleuwt, es het zes wjêke dernoa os.
- Met Sint Joacob of Sint An, est et kowen een de scheur of een de ban (banden -'schoven).
- Poasche een der Miert, alles verkiert.
- De keu bêize, 't keumt oonwer.
- As de zwerbele lieg vlege on de keender schrieve, têke vaan rjêgel.
- Der stutert hêt gê broet en der klagert hêt gêne noet.
- Der ene zen doët es der aandere ze broet.
- Zoe zong de au, zoe piepe de jonge.
- Rjêgelt et op der pastoer, da druppelt et op der kiester.
- Kumt de processie vaan Sint-Hjérte een geroeche, dan kaamen dei vaan Moelege een gedroeche. (als de processie van St-Maartens Voeren heel droog, zodat alles klederen nog ruisen, binnenkomt, dan komt die van Moelingen druipnat binnen)
- Sint Lucej zit de korte daag op en zij.
- As op Leegdwaag (Lichtmis) de zon op de kjeutse (kaarsen) schenkt, kan de boer z'n eurte (overblifsel) beware.
- Dê laacht met et lêt vaan ônen aandere, dê bleuwt et zengt. (heeft het zijne in volle bloei)
- Dê hêt vaan de Borweng gedronke. (is van Moelingen)
- Doe hebs denge nwavel neet geziën ! (hebt uw navel niet gezien, zijt slecht geluimd)
- As eng ko bêist, bêize zo allemoal. (de one doet de andere alles na)
- As de hoonder kakkele, keumt rjêgol.
- De hebs gong gooï hoare op dong prei. (dougt nergens voor)
- Hak zeukt zo pak.
- Zoo zak, zoe zoad.
- De kermes es een 't water govalle. (rogen heeft de kermis belet)
- Kleng koonder, klê lêt; groete koonder, groet lêt.
- 't Velt neet alles op d'r groond. (ge zult van alles reconschap moeten geven)
- Der pastoer dêt geng twi messe veur 't zelfde gêld.

(ingezonden door Willy Machiels
Moelingen)

PECH GEHAT.

Wieden; Tip tip Epon
RUSTIG. VERHALEND.

Muz. WIES PEE

ZANG

RUSTIG-VERHALEND.

KLAVIER

mf.

ET WOR EN S E KLEI BU-RE-

JÖNGBL-TJE DAT HA GÄ-RE GE-HAT — E VÖ-GEL-TJE . ET

W-R EN S E KLEI BU-RE-JÖN-BL-TJE DAT HA GÄ-RE GE-

VERHALEND IETS VLUGER.

HAT E - VÖ - GEL - TJE. 1. HUN HO DIER PA-PA EN ES GE-

2. ENG BUNE SONNDECH - TE-NOME-

3. UT G-RU HÖLENEST RUB-DENE

4. HEJM HO ENEN DÉKKE KLUK DRÖPPE-
IETS VLUGER.

ES PEE
 BU-RE-
 ET
 GE-
 NE
 OPEE-
 A

VAN-GE DU WOR EN DAT ALT KAPOT GE- CAN-CE . DU WOREN
 DAG — MAGLEN E BECH OP NO EN O HUG HAG.— HE WES DAT
 JIK — ET WÄNNHE OP ENR HUNDERSTAL WIR.— MET DE GESER
 SAT — HÄDE TRUHN SEM DI- REKT AL- LEMOL PLAT.— ET JÖNCERTJE

E PAR DAL E SU TRÜ-REG DAT E BO GEJ E- TI
 DU WOR E RÄNIG NGI-KE EN HILF FLOT DO- CHE PECH
 K-EE WEISKE LENKE VRU — NU HEIM AN VONG A TE
 KOM DU DÄR KRIECH ÄLLEN O-WE EN VANDEN PAPA KREG ET DE

VERTRACLEN
 HI HO NÜ - DIC.
 UT ET WES - KE. ET
 ZANGRE SU.
 VOT GR - HO - WE

FEINDE
 GÄ-RE GE-HAT E- VÖ-GEL-TUR.

VERTRACLEN
 VERTRACLEN

15 - FEBRUARI 1958

M. 1958

Eine rejne Wiin äschödde.

De grute Mul schware.

Ejne de Mul stoppe.

Ich schlon dich straks ejn dat de nejt mie wejs of de
Manneke of Wifke bis.

Du vlowg dee de Längde lank op ene Boom. (Boom - bodem - grond)

Dat woort der Howt drop. (het toppunt)

Lainsem mit di Gejt, möre is der Maart.

Di hole et ejne aunder gen Negel eruut.

Dee haat et huug ä gene Givel.

Dee haat ömmer et Woort än de Kann.

Et is nejt alles Gowd wat blinkt än nejt alles Straunt wat

Wänn Dreck Straunt wärt, da wilt e gevare see. stinkt.

Dee hölt der Dumm drop. (is zuinig)

E schleet Gankwärek haë.

Gowt op de Bejn seë.

Dee kann se krake.

Dee is nejt ohne. (is niet dom)

Gowe Schick a jät hane.

Dat koomt op gen Tapiit.

Du woord e va gene huge Boom eraaf uitgeschaind.

Dee dejt sich dick darop.

Te ösch Pütsch än Lek, spiider Knöppel än Steck.

Strank ä hae vör ejne. (bang hebben voor...)

E stownt Stöck livere.

Wäneg Sproök Ühane.

Det gejt an ej Uur eränne, än an et aindert eruut.

Dämm haat der Kniin ägene Nack gesete.

Dee is noch nejt drü bater gen Ure.

Adelhet ho alles verklopt,

De Betstat än der Kamerpot.

Wee dat glövt än Bet verköpt,

Dee liit mit de Vott ä ge Strüe.

Dee is nejt klejn te krije.

Alles kort än klejn schloë.

Der Körtere trekke. (aan het kortste eind...)

Et Kort än et Langt trekke.

Dee haat ene Kop wi ene Riithamer.

Dee haat ene Kop es wänne de Höi geblose he.

De domste Bure rape de dickste Kropete.

Bewandel der Maan än priis em daan.

Va Hötje no Jäntje lowpe.

Va Pontius no Pilatus lowpe.

Derbänne howe wi Paulus ägen Kurente.

Sich uut der Stöb make.

Ejne äge Geschäft valle.

Maunter derbänne kike.

Di hant et Uur no dämm hange. (zijn hem gunstig gezind)

Sich des Gowen adoö.

Di hant sich ä gen Hore.

Dee siit en Vlue viste.

Dee stükt dem et Kükske. (zal het op hem halen)

Dämm werd et Schlipke te kort.

Dee haat ene hugo Rök.

Gowen Appetit, wee nix haat dee kikt.

Ich wejt jät,

ägene Bosch da stejt jät,

e Manneke mit en Gojt,

dat is alles wat ich wejt !

No der Posche da kömt der Moj ,

da loet et Hown en Ej bis twcj - Poschej !

Sängt wi ech der Schnabel gewase is !

Et gowt stoö haë op ejno.

Di Kaar is now vervare. (er bestaat geon kans meer om die
stommiteit weer goed te maken.)

Loot laö än flot vare.(licht laden en snel rijden-is beter
dan het tegenovergestelde.)

Ejne agen Galeg bränge.

Dow kaas mich ons dor Pokel erop (en eraaf) rötsche.

E kort Gebet än en lang Brotwosch !

Ejne der Kop vol hange mit jät.

Doo haat eno Schubkaregank.

Ejne derdörehch trekke.

Vroge - Lü make Klappe - Kainder.

Ejne uuthole bis op ene Knoök. (van iemand veel nieuws
trachten te vernemen)

T.T.

- - - - -

Mijnen schoonbroeder heeft alle zijne goederen doorgebragt, gisteren wilde hij zijne bediende afdanken; maar hij en kon hun hunnen loon niet betaslen : Zijne schuldeyschers hebben verkogt zijne paarden, zijne koets, zijn huis en zijne hooven, en hebbèn hem niets gelaaten als zijne kleederen en zijne honden, die hij meer bemint als zijne vrienden.

Hij bad onlangs eenen zijner vrienden van hem geld te lenen, - deeven antwoorde hem : ik verontschuldige uwen eisch, verontschuldigt mijne weigering.

(Opstel 66 - uit het schrijfboek toebehorende aan
Johannes, Thomas Baltus, Clause (Aubel), begonnen
op 13 April 1307.)

- - - - -

DEUTSCHES KULTURLEBEN

----- IN EUPEN - MAIDEDY .

"Kündigt das Jahr 1956-57 eine Wende im Kulturleben Eupen-Malmedys an?" Diese Frage, an den Schluss der Vorjahrsübersicht gestellt, kann heute, bei des diesjährigen, nunmehr zu Ende gehenden Winterspielzeit mit Ja beantwortet werden. Mit einem eindeutigen Ja insofern, als das eigentliche Theaterleben, neben dem schon immer fleissig geübten Laienspiel und den zahlreichen anderen volkstümlichen Veranstaltungen, in Zukunft seinen festen Platz haben wird. Der noch etwas zaghaft Optimismus vor zwölf Monaten war vollauf gerechtfertigt, und die damals gefüsserten Erwartungen haben sich, das darf man wohl in aller Bescheidenheit sagen, mehr als erfüllt.

Die Vereinigung "Kunst und Bühne" in Eupen hatte vier Aufführungen angesetzt. Vor bombenvollen Hause - die Aufführungen finden im grossen Saal des Jünglingshauses statt - bot am 9 Oktober das Zimmertheater Aachen Goethes Faust, der Tragödie erster Teil. Tagelang war das Werk des grössten deutschen Dichters Stadtgespräch. Der glückliche Zufall, dass der beliebte, aus Luxemburg stammende und aus vielen Filmen bekannte Schauspieler René Deltgen den Mephisto darstellte, tat dazu ein Uebrig. Im November sahen wir dann als Zweites das Kölner Millowitschtheater, für dessen Volkstümlichkeit das Fernsehen bereits durch manche Uebertragung vorgesorgt hatte, in dem Schwank "Der blaue Heinrich". Für die Aufführung des klassischen Trauerspiels "Maria Stuart" von Friedrich Schiller war die Landesbühne Rheinland-Pfalz verpflichtet worden. Auch diese beiden Stücke, sowohl das heitere, anspruchslose der Millowitschs wie auch das ernste, an das Publikum hohe Anforderungen stellende Drama spielten vor einem ausverkauften Kassen. "Kunst und Bühne" hatte aber auch unsere Kleinon nicht vergessen. Anfang des Jahres liess es von der Marionettenbühne Neuwied das nach einem Märchen der Brüder Grimm bearbeitete Puppenspiel "Der Engel mit den drei goldenen Haaren" aufführen. War das "a Mordsgaudi" für die aufmerksamen und begeisterten kleinen Zuschauer!

Ein modernes Lustspiel, "Hokusokus" von Kurt Goetz, soll am 12. Iki das Programm beschlossen. Ausser der Reihe konnte die regsame Theatergesellschaft schliesslich noch eine Rheydter Bühne nach Eupen einladen, die in wenigen Wochen das in letzter Zeit weltbekannt gewordene und nicht minder skandalumwitterte "Tagebuch der Anne Frank" bringen wird, das die Aufzeichnungen jener jungen, unglücklichen, von Frankfurt nach den Niederlanden ausgewanderten Jüdin zum Inhalt hat, der das Schicksal sovieler ihrer Rassegemeinschaft nicht erspart geblieben ist. Es dürfte keinen Zweifel unterliegen, dass diesen letzten, noch ausstehenden Darbietungen ebenfalls ein voller Erfolg beschieden sein wird.

Die Saison 1957-58 hat den Beweis erbracht, dass gutes deutsches Theater in Eupen niemals Schiffbruch erleiden kann. Man sollte sich freilich davor hüten, seit langem abgestandene Klamotte aus der Mottenkiste hervorholen zu wollen. Georg Keisers "Mutiger Seefahrer" hat in diesem Sinn ein bereites Beispiel geliefert.

Eine weitere erfreuliche Tatsache brachte die Belebung der deutschsprachigen Vortragsabende, die früher so sehr gefehlt haben. Hier war es das besondere Verdienst des "Katholischen kaufmännischen Vereins", den lang ersehnten Wandel geschaffen zu haben. Er veranstaltete eine Vortragsreihe, in der auch die engere Heimat, ihre Geschichte und Landschaft, nicht zu kurz kam. Zu erwähnen wäre da der Lichtbildervortrag über die altlimburgischen Schlösser und Burgen, den der Lachener Baurat Hans Königs in der ihm eigenen Ausführlichkeit und Prägnanz holt. Ein Referat des Eupener Kunstkönners Dr Meyer, das die Raerener Töpfekunst zum Inhalt hatte, fand ebenfalls eine herzliche Aufnahme bei dem zahlreich erschienenen Zuhörerschaft.

Die Übersicht über das Kulturleben in Eupen-Halmedy wäre gewiss unvollständig, übersiehe man den deutschen Siedlungsraum südlich des Hohen Venns. Wo vor Jahresfrist noch weit und breit kulturelles Oedland vorherrschte, hat sich inzwischen manches zugetragen, was für die Zukunft hoffen lässt. Und das ist wohl das allererfreulichste, was es zu berichten gibt. Der Funke hat gezündet. Unter dem Druck einer langsam aus ihrer Gleichgültigkeit erwachenden Bevölkerung sah sich der "Cercle littéraire de Saint-Vith" veranlasst, seine Satzungen, in denen er sich selbst vorschrieb, die französische Literatur zu verbreiten und ganz allgemein französische Kulturpolitik zu treiben, zu "verwissern" und sich fortan, wohl oder übel, auch der deutschen Kultur zu widmen. Dieser wohldurchdachte Schachzug konnte jedoch nicht vorhindern, dass ein Volksbildungswerk ins Leben gerufen wurde, das es sich zur Aufgabe macht, der deutschen Volksgruppe in Belgien die unerschöpflichen Werte ihrer ihr angestammten Sprache und Kultur wieder nahe zu bringen. Quertreibereien von allen Seiten - man munkelt sogar von amtlicher Einmischung - haben es letzten Endes aber doch nicht vermocht, dem "Werk" den Garaus zu machen. Sie konnten seinen Start lediglich um einiges verzögern, so dass seine Wirksamkeit erst vor kurzem in Erscheinung trat.

Die Darbietungen der Sängerbund Sankt Vith ermöglichte als erste Aufführung überhaupt Kleist's "Zerbrochenen Krug", in einer Inszenierung des Stadttheaters Trier brachte der "Cercle Littéraire" den "Geizigen" von Molière, das Volksbildungswerk trug Obsorge für den "Engel mit den drei goldenen Haaren".

Die Bilanz ist ermutigend. Es bleibt nur zu wünschen, dass die positive Entwicklung weiter anhalte, bis es eines Tages zu einem gesunden Verhältnis auf kulturellem Gebiete komme, d.h. zu einer echten Sicherung des bodenständigen Volkstums und zu einer massvollen Betätigung der anderssprachigen Kulturkreise. Dass hierbei die niederländische Kultur eine Lücke schliessen und gleichzeitig eine neutralisierende Aufgabe erfüllen könnte, braucht wohl nicht erst hervorgehoben zu werden.

DE LENTE KOMT!

Dezer dagen bereikte ons het verheugend berichtje dat twee meisjes uit een 5° Latijnse te Tongeren een voordracht hielden met het Land van Overmaas als onderwerp.

Wij kunnen niet nalaten hieraan enkele regels van DE BAND te wijden.

" Dr JOZEF LANGOHR en het LAND VAN OVERMAAS ". zo luidt de titel van de voordracht van Mej. Godelieve Schouben, kleindochter van wijlen Ereleraar Dr J. Langohr.

Vanzelfsprekend gaat Mej. Schouben volledig op in de thesis waarvoor haar grootvader geheel zijn leven geofferd heeft. Zij besluit haar aardrijkskundig en historisch overzicht als volgt : " Deze kultuurtalen nemen de tegenstrevers " van Dr Langohr als basis: de ene om aan te tonen dat Overmaas door zijn ingevoerd Frans als kultuurtaal bij Wallonie zou horen; de andere door zijn opgedrongen Duits als kultuurtaal, een Duitssprekend gebied zou zijn. Dr Langohr heeft het anders voor en verdedigt een andere stelling, hij baseert zich op de volkstaal om aan te tonen dat Overmaas Vlaams grondgebied is en zijn kultuurtaal dus het Nederlands dient te zijn. Want zegt hij, het is niet in de kultuurtaal, maar in de volkstaal dat het wezen van een volk zich uit. Normaal is het de volkstaal die de kultuurtaal bepaalt en moet deze zich aan de volkstaal aanpassen."

Haar voordracht besluit zij met de tekst van het doodsbekende van wijlen Dr Langohr : " Uit deze Plat-dietse taal van zijn Limburgse geboortestreek bouwt Dr Langohr voor zichzelf en zijn volk het ideaal van een onvervalst Vlaams en Christelijk Overmaas, het " Heem " waar hij de geestelijke vader wordt van talloze vrienden."

" SINT-MARTENS VOEREN EN OMGEVING ". is de hoofdtitel en " Zeuk ons e laand, oet de berg en do delle zoo sjtel zeunt " (uit het roerende heimtlief van E.H. Moortens) de ondertitel van de voordracht van Mej. Jacqueline Giesen.

Mej. Giesen legt de nadruk op natuur en toeristisch schoon. " De natuur is prachtig en verrukkelijk! Als we even buiten komen, kijken we op tegen de groene, zacht glooiende bergen, waarop de koeien als gezaaid schijnen, hangend aan dit zachte tapijt."

Zij gaat uit van St-Martens Voeren. Zij vertelt over de aloude schutterij, de " broonk ", de kerk, de pastorij. Zij hoeft klare kijkers! Achter in het kerkje staat een ouerode doopvont, uit de twaalfde eeuw. Er zijn veel oude grafkruisjes waaronder een zeer gekende " Thomas Theunissen ", die gedood werd in de Boerenkrijg.

Zij brengt hulde aan Pastoor Voltmans en Prof. Langohr. Met volgend guittig volksversje eindigt ze haar spreekbouwt : - Jeang, ges te vische ?

- Ne ich gôon vische !
- Oh, ich daat dat stêch gôns vische.

ONZE PRIJSVRAGEN 1958.

HET BESTE LIED.

Onze Prijsvraag Nr 4 " Het beste Lied ", verschenen in DE BAND van 1 Januari 1958, wordt als volgt uitgebreid :

ONDERWERP: of LIED in dialekt, onderwerp vrij, beperkt tot 3 of 4 strofen van elk 4 regels, met of zonder refrein van 4 regels.

of GEDICHT in dialekt, onderwerp vrij.

of VERHAAL in proza, in dialekt. Dit laatste moet in Overmaas spelen.

PRIJS : I^e Prijs : 250 Fr.

Ieder deelnemer ontvangt een prijs in boeken ter waarde van minstens 100 Fr.

DATUM VAN INZENDING : 1 Augustus 1958.

De overige voorwaarden vervat in ons nummer van 1/1 blijven geldig.

N.B. De zes liederen van onze Prijskamp 1957, in DE BAND gepubliceerd, in één kaft gebonden, worden kosteloos verzonden aan ieder Overmazer die hiertoe de aanvraag doet. Koren, muziekmaatschappijen, verenigingen van alle aard warm aanbevolen.

UNSERE PREISAUSSCHREIBEN 1958.

DAS BESTE LIED.

Unser in DE BAND vom 1. Januar 1958 veröffentlichtes Preisausschreiben Nr. 4, " Das beste Lied ", wird wie folgt erweitert :

THEMA : Lied in Mundart, nach freier Wahl, begrenzt auf drei oder vier Strophen zu je vier Versen, mit oder ohne vierzeiligen Refrain;

oder : Gedicht in Mundart, nach freier Wahl ;

oder : Prosaerzählung in Mundart, die in Overmaas spielen muss.

PREISE : 1. Preis : 250 Franken.

Jeder Teilnehmer erhält einen Bücherpreis im Wert von mindestens 100 Franken.

Die allgemeinen, in unserer Nummer 1/58 abgedruckten Bedingungen behalten ihre Gültigkeit.

N.B. Die sechs Lieder unseres Wettbewerbs 1957, in DE BAND veröffentlicht, werden, in eine Buchhülle gebunden, jedem Overmazer kostenlos zugesandt, der darum ersucht. Den Gesang- und Musikvereinen sowie allen Vereinigungen gleich welcher Art wärmstens empfohlen.

DE SLAG VAN WOERINGEN.

(5 Juni 1288)

In Nr 3 van 1 Mei 1957 hadden wij het genoegen onze lezers twee versies van de veldslag van Woeringen aan te bieden, het verhaal van de slag door een deskundige, J.F.Verbruggen, repetitor aan de Kon.Militaire School te Brussel, verder het verhaal door Goswijn van Schavedries aan zijn moeder, uit de historische roman " Eva de Mulrepas ".

In ons nummer van heden geven wij te ener zijde, door dezelfde vakkundige, J.F.Verbruggen, de " Voorbereiding tot de slag " en daarna het verhaal van de aankomst van de opstandige Keulenaars in het kamp van hertog Jan I van Brabant, te Woeringen.

DE VOORBEREIDING VAN DE SLAG.

Op verzoek van de burgers van Keulen, die opgestaan waren tegen hun vorst, belegerde Jan I het slot van Woeringen, waar door ridders van de aartsbisschop een tol geheven werd op de voorbij varende schepen, wat zeer hatelijk was voor de handelaars der stad. Het leger van de hertog werd er versterkt door dit van zijn bondgenoten. Op dat ogenblik bevonden de Brabanders zich vrij diep in het vijandelijk gebied, en Siegfried van Westerburg zag zich verplicht nu te reageren. Voorzeker wou hij gebruik maken van deze gunstige strategische situatie, omdat zijn tegenstrever daarenboven nog een burcht insloot en zich dus ook in een tactisch nadelige positie bevond. De prelaat zou toen aan zijn bondgenoten geschreven hebben: " Een walvis is in ons gebied gekomen, reeds zo dicht bij de wal dat men nog slechts het net te werpen heeft om hem te vangen. Gans het land zal er rijk door worden, doch het is een groot en vet dier, dat ik alleen niet kan overmeesteren. Dat daarom iedereen snel aankomt, opdat onze prooi niet zou ontsnappen".

Siegfried concentreert zijn leger en dit van zijn bondgenoten achter de Erft, te Neuss. Van daar rukt hij op en vestigt zijn troepen tussen Woeringen en de stad Keulen, om de bevoorrading van het hertogelijk leger af te snijden en het te verplichten het beleg van de burcht op te geven. Op 4 Juni bevindt hij zich te Brauweiler, waar hij de aankomst afwacht van de militaries van Bonn, Andernach en andere steden. Daar wordt echter op aandringen van de graaf van Luxemburg besloten 's anderendaags reeds slag te leveren. De aartsbisschop was er eerst niet voor te vinden omdat die zaterdag speciaal toegewijd was aan de H.Maagd. Na het opdragen van een mis, slaat hij de 5° Juni, in de vroege ochtend, de hertog van Brabant in de ban en daarna wordt het leger in slagorde geschaard. Met drie grote afdelingen rukken de bondgenoten op over Auweiler en Fühlingen, naar de Rijn. De aartsbisschop marcheert op kop met zijn schaar, gevuld door de troepen van de graaf van Luxemburg en door deze van de graaf van Gelre. Hun afdelingen bestaan uit de adel van elk der vorstendommen, verstrekt door lichte ruiters. Uit het vorstendom Keulen en het graafschap Gelre is er ook voetvolk aanwezig.

Voor het krieken van de dag is Jan I echter reeds verwittigd door zijn spionnen en verkenners. Hij doet met zijn bazuinen de verzameling blazen. Na het bijwonen van een mis, verlaat hij de onmiddellijke omgeving van de burcht en trekt over de Pletsch, naar de open vakte, waar een ridderslag kan geleverd worden, nadat door de bazuinen " te wapen " geblazen werd.

De hertog neemt plaats in het centrum van de afdeling (bataelge) der Brabanders. Gans zijn uitrusting is versierd met zijn wapens: " van sable, metten leeuwe van goude ". In tegenstelling met de meeste andere vorsten uit zijn tijd, die om niet herkend te worden tijdens de slag, hun kentekens dikwijls toevertrouwden aan een ander heer, draagt de ridderlijke hertog zelf zijn wapentekens. Er worden ook twee paarden klaar gehouden voor de vorst, om te kunnen van strijdros verwisselen tijdens het gevecht. Aan zijn zijde bevindt zich zijn broeder Godevaard en zijn twee neven van St-Pol, uit Frankrijk, die daar met een tiental Franse ridders in het leger vertoeven. Omdat zij echter zo weinig talrijk zijn, plaatst Jan I bij hen de heer van Liedekerke en Breda, met diens banier, evenals de drie volgende baderheren: Antoing, Schoorisse en Jan Berthout heer van Berlaar, met hun strijdors. In het centrum bevindt zich daarenboven nog het banier van de baljuw van Goldenaken.

Verder bevat de grote Brabantse " bataelge " nog de volgende conrooten: dit van graaf Godevaard van Vianen, dit van Berthout, heer van Mechelen, dit van de heren van Diest en van Kuyk, dit gevormd door de heren van Assche, Arkel en Heusden, dit van de heer van Wezemaal, dit van de proost van Nijvel, dit van de amman van Brussel, dit van de schout van Antwerpen, dit van de meier van Tienen, dit der heren van Adegem en van Gaasbeek, naast dit der Witthems en Mulrepas.

De tweede bataelge wordt gevormd door de strijdors van graaf Arnulf van Loon en van graaf Walrave van Gulik, met als voorname heren: Frederik van Reifferscheid, Hendrik van Wildenburg, Geeraard van Gulik, Jan Schevard van Rode, Gerlach van Dollendorf, Herman van Thonberg, Jan van Bedbur, de heer van Greifenstein, de graaf van Virneburg en de graaf van Weilnau.

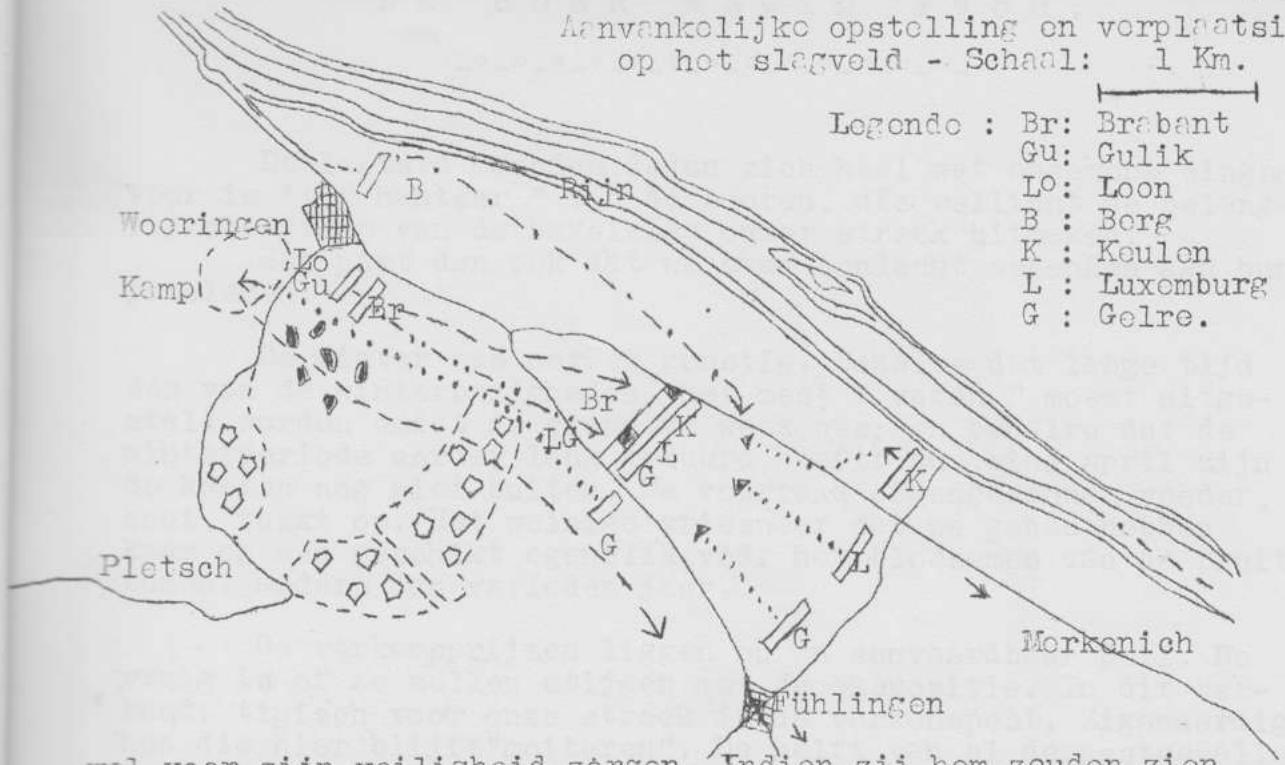
De derde afdeling bestaat uit de lieden van de graaf van Berg, diens ruiters en voetvolk en een groot deel van de militie van Keulen. Deze laatsten hebben hun eigen standaard meegebracht. Als grote heren ontmoeten we er vier graven: Everhard van der Mark, Simon van Tecklenburg, Otto van Waldeck en Godfried van Ziegenhain. Daarenboven is er nog de broer van graaf Adolf van Berg, Hendrik van Windeck. Deze schaar bevindt zich meer achteruit, dicht bij de burght langs de oever van de Rijn.

Een dertigtal edele knapen worden tot ridder geslagen. Voor de slag losbrekt pogem nog enkele broeders van de Dictse orde een vrede tot stand te brengen. Hun poging mislukt.

Jan I houdt vervolgens een toespraak tot zijn Brabanders, waarin hij hun de dapperheid van hun voorouders tot voorbeeld stelt. Hij zal persoonlijk vooraan strijden, omdat hij over betere paarden beschikt dan zijn onderdanen. Armen en rijken moeten " zo vast en zo dapper " bij hem blijven, dat niemand hem in de rug of de flank kan aanvallen. In front zal hij zelf

Aanvankelijke opstelling en vorplaatsing
op het slagveld - Schaal: 1 Km.

Legende : Br: Brabant
Gu: Gulik
Lo: Loon
B : Berg
K : Keulen
L : Luxemburg
G : Gelre.

wel voor zijn veiligheid zorgen. Indien zij hem zouden zien vluchten of zich overgeven, dan wil hij dat ze hem neerslaan.

Het banier van Brabant wordt toevertrouw'd aan Raas van Grez die door twee lichte ruiters bijgestaan wordt. De hertog zelf heeft als lijfwacht twee edelen: Wouter van Warfusée, heer van Momel en Frank, de bastaard van Wezemaal. Doch niemand mag de breideom van zijn paard vastnemen, noch voor hem rijden.

Jan I neemt vervolgens stelling op een heuvel, in front beschermd door één broek. Daar wacht hij ongeduldig de komst van de vijand af, die tijdelijk aan het gezicht ontrokken is, waarschijnlijk tot Fühlingen. De Brabantse edelen doen hun vorst begrijpen dat hij zich op een hoger plaats bevindt, nog beschermd door een broek, terwijl de tegenstrevers nu door een lage vlakte getrokken. Daarenboven staan de Brabanders achter de weg, Keulen-Woeringen, die aan weerszijden grachten vertoont. Er zijn dus ernstige nadelen voor de tegenstrever verbonden aan een aanval op hertog Jan, in de positie waarin deze zich bevindt. De aartsbischop rukt trouwens op in de richting van de Rijn, om vervolgens af te zwenken naar de derde afdeling, bevolen door de graaf van Berg.

Het terrein voor de slag is dus een lage vlakte, bij de Rijn, waar daarenboven twee wegen een hock vormen, omdat zij er samenlopen: de weg van Keulen naar Woeringen, waarschijnlijk een oude Romeinse heirbaan, en de weg Mertenich-Woeringen, die dichter bij de stroom loopt. Beide straten hebben grachten aan weerszijden. Tussen deze twee wegen zal de slag uitgevochten worden. In den beginne schijnt de rechtervleugel van Jan I er niet aangeleund te zijn tegen de weg Woeringen-Koulen. Daardoor kan hij gemakkelijk overvleugeld worden door troepen uit Gelre. Doch na de aankomst van de tweedeschaar, die plaats neemt tussen de Brabanders en de heirbaan, is gans het terrein ingenomen door de strijdende troepen.

-°-°-°-°-°-°-°-°-°-°-

De laatste maanden deden zich heel wat ongewone dingen voor in 't " hanteer " van de boeren, die wellicht de belangrijkste groep van de bevolking onzer streek uitmaken.

Het past dan ook dat we even aandacht schenken aan hun problemen.

De winter was eerder gunstig. Behalve dat lange tijd één van de winterbezigheden, het mest " varen " moest uitgesteld worden omdat de grond te week was; en behalve dat de winterperiode eerder lang geduurde heeft: nu, eind april zijn de koeien nog niet buiten. De voorraad eigengewonnen voeder, hooi, raakt op. Het weinige vriesweer dat we gehad hebben kwam op een geschikt ogenblik, vóór het bloesemen van de fruitbomen. Anders dan verleden jaar.

De varkensprijsen liggen op 'n aanvaardbaar peil. De vraag is of ze zullen stijgen met de ekspositie. In dit verband: tipisch voor onze streek is de varkenspest. Eigenaardig hoe die hier blijft "motteren". De helft van al de pestgevallen in 't land doen zich nog steeds voor in 'n paar tientallen dorpen hier in de omgeving. En er is veel méér varkenspest dan de officiële statistieken aangeven.

Er zijn 'n paar andere feiten die achtereenvolgens de belangstelling van onze boerenbevolking gaande hielden, algemene toestanden in 't land die om een of andere reden onze streek speciaal aanbelangden.

Eerst de staatstoelagen op de aankoop van kalk en fosfaten. Ondanks al de kiespropaganda die ermee gemoeid is: hebben is hebben. 't Maakt toch enkele duizenden franks. Deze toelagen waren bedoeld voor streken met " éengewasteelten ". Overmaas is één grasland, dus één teelt. Behalve dan naast weiden ook "veld" in 't uiterste westen van de streek, Moelingen en 's Gravenvooren, en bossen in 't Noorden, langs de grens. Streken die totaal op de produktie van één gewas afgestemd zijn, zijn gevoeliger aan de marktschommelingen dan streken die nu op de ene, dan op de andere zijde hun voordeel kunnen doen.

't Was heel in 't begin van 't jaar dat die toeslag op de meststoffen in 't middenpunt van de belangstelling stond. Iets later, in februari, betaalden de molkerijen plots enkel nog 'n voorschot op de melk die ze afhaalden op de bedrijven. De redenering was: we weten niet aan hoeveel we de melk kunnen betalen. Dit in verband met de daling van de boterprijs. Het verschuldigde bedrag werd betrekkelijk rap uitbetaald. Het probleem van de zuivelprodukten stelt zich steeds scherper. Er werden studiedagen aan gewijd te Leuven. In bijlage geven we de basisprijs van melk vanaf april 1956 t/m maart 1958.

De kwestie van uitbetaling van de melk had haar beslag nog niet gekregen, of een nieuw ophefmakend feit deed zich

voor: de verplichting tot deelname aan de tuberkulozebestrijding, die tot dan toe slechts de helft van 't land betrof, werd door het besluit van 4 februari uitgebreid tot héél het land.

In het gedeelte van Overmaes waar ik praktijk uitoefen treft de maatregel slechts weinigen. Veruit de meesten hadden daar sinds jaren tbc-vrije stallen. Dat is 'n bewijs voor de ordelijkheid van de mensen hier. Meer naar 't zuiden staat de zaak anders! Ook in de streken Montzen en Eupen stond het niet zo schitterend met de tbc-bestrijding. Tijdens hun aanhechting bij Duitsland, I940/44, werden de zaken er verwaarloosd door de overheid.

Voor 'n vrij bedrijf betekent de nieuwe maatregel 'n bescherming tegen de besmetting. Doch ook een zekere minderwaarde van 't vee, door de verhoging van 't aantal slachtdieren.

Wie nog veel reagerenden heeft ziet nu in dat het tijd wordt. Uitzuiveren is natuurlijk een verlies. Niet zozeer omdat een aantal produktiedieren degraderen tot slachtdieren, maar vooral omdat oudere koeien, de melkvoortbrengers, vervangen moeten worden door jong vee.

De premie bij 't uitzuiveren, die uitzonderlijk voor onze streek, tot 3500 en 4500 fr gaat, maakt de schade bij uitzuiveren gedeeltelijk goed.

Nog een paar praktische punten ten doze : De handel is nu, gelukkig, uitgezuiverd. Een reagerend dier kan enkel nog naar 't slachthuis. Vroeger gaf de koopman soms méér toe dan de premie, als de inspecteur er maar buiten gelaten werd. Waar gingen die reagerende dieren naartoe? Naar 'n andere boer. Zo gaat 't niet vooruit.

Betroffende aankoop zij er op gewezen dat elk gekocht dier van de schetskaart moet vergezeld zijn. Bij het tuberkulineren bij aankoop moet de dierenarts op de kaart, die naar de inspecteur gaat, vermelden of die schetskaart bij 't dier was?

Er is in de nieuwe reglementering één zaak die lastig kan worden: het aanbrengen van 'n tweede afsluiting, op twee m. afstand van de normale, rond de besmette bedrijven. Doch die maatregel is, eveneens per uitzondering voor onze streek, verschoven tot begin I959.

Besluit: mits nog 'n ernstige inspanning is onze veestapel binnen enkele jaren tbc-vrij.

Dan krijgen we één hand vrij om die uitroeing aan te vatten van die veel tastbaarder kwaal, de brucellose, "het versjute". Daarvoor worden reeds, in "hogere kringen", de plannen opgesteld.

Dr J.Nyssen.

Zie " Tabel over de Bazisprijs melk " op volgende blz.

TABEL OVER DE BASISPRIJS MELK (50° VET).

	1956/57	1957/58	Verschil
April	3.05 Fr.	3.20 Fr	plus 15 c.
Mei	2.75	2.95	" 20
Juni	2.75	2.95	" 20
Juli	2.75	2.95	" 20
Augustus	2.95	3.15	" 20
September	3.10	3.50	" 40
Oktober	3.25	3.70	" 45
November	3.35	3.85	" 50
December	3.40	3.90	" 50
Januari	3.40	3.90	" 50
Februari	3.40	3.30	min 10
Maart	3.25	3.00	" 25

Deze laatste winter werd ook geen premie meer gegeven voor melklevering tijdens die periode.

Een jonge moedec vertelt

't Is een der eerste warme lentedagen. Het onderwijzend personeel profiteert van de zonneschijn om wandelen te gaan met de kinderen.

Met frisse, blozende wangen maar doodmoe komen onze gastjes om 4 uur thuis. Juist dat moo zijn maakt sommige kinderen dan prikkelbaar en zenuwachtig. Dit is het geval met ons oudste dochterke. Voor een nietigheid wordt ze dan kwaad en driftig. Ze slaat en plaagt de kleinere zusjes en broertjes. Luid snikkend komen die dan hun nood bij moeder klagen.

Moeder is ook niet meer van de fristen na zo'n echte lange lentedag vol drukke bezigheden. Liefst zou ze die kleine driftkop een flink pak slaag geven. 't Zou een echte ontlasting zijn voor haar eigen gespannen zenuwen.

Opvoeden is echter een taak van geduld en liefdevol begrijpen. Handelen in een eerste opwelling is nooit zoals het zijn moet. Kalm laat ze het kind begaan, maar terwijl ze de kleintjes ontkleedt en wast, vertelt Marijke hoe de juf vrouw in de school sprak over Jesus, die de boze mensen toch zoveel pijn gedaan hebben en hoe zo hem die lelijke doornenkroon op 't hoofd gezet hebben. "Ja, kindjes", zegt mama, "en iedere keer dat de kindertjes mama spijt doen of de broerkens en zusjes plagen, drukken ze zo'n lelijke dikke doorn in Jesus hoofd. Die arme Jesus die zo goed is."

't Kopje van ons zondaresje buigt omlaag. "Dat gaan de kindjes toch niet meer doen, nietwaar Annie?" - "Neen, mama," klinkt stil en beschaamd het antwoord.

J.L.N.

Onder deze rubriek publiceren wij echos die wij links en rechts, in en om Overmaas, opvangen en die onze lezers niet onverschillig kunnen laten.

Waar wij deze zonder kommentaar overnemen, vertolken ze daarom nog niet onze eigen mening.

DE OFFICIELE EUROPESE TALEN.

De Raad der Ministers van de Gemeenschappelijke Markt en van Euratom heeft op 16 April 1958 beslist dat het Duits, het Frans, het Italiaans en het Nederlands officiële talen van deze internationale instellingen zijn.

Bovendien werd beslist dat het taalregime van de Europese Gemeenschappen in overeenstemming gebracht zal worden met het taalstelsel van de lidstaten die méér dan één dezer talen als nationale taal erkennen.

Wij waren reeds in de gelegenheid de aandacht van onze lezers te vestigen op de voorsprong die wij Overmazers, de streek waar de drie grote Europese talen mekaar de hand reiken, op onze landgenoten hebben.

Thans staan we ook, Nederlands, Frans en Duitssprekenden ALS GELIJKEN naast mekaar in het toekomstig Europa.

PLEIN VENT Nr 2/1958 , (Jean Teller - Welkenraedt)

publiceert, naar aanleiding van het 100 jarig bestaan van de parochie Kelmis, een bijdrage " Paroisse centenaire - La Calamine " en naar aanleiding van de verkoop van een aantal kunstwerken, een bijdrage " Emmabourg " zijnde de naam, in de volksmond, van het oude kasteel Eyneburg te Kelmis, dat onlangs met inboedel en alles, onder de hamer werd gebracht.

Het tijdschrift gedenkt verder Albert Bonjean (geb. Terviers 1858 - gest. 1939), dichter van de Hoge Venen en Paul Gerardy (geb. Thommen-St-Vith 1870, overl. 1935) auteur van een aantal landelijke gedichten.

Het tijdschrift verklaart zich akkoord samen te werken met DE BAND, op folkloristisch en geschiedkundig terrein, en, voortgaande op de terugwijzing aan Radio Gent, in ons jongste nummer inzake Cesar Franck, kondigt het de publikatie aan van een bijdrage over onze beroemde toondichter.

Wij geven hierna, in extenso, de tekst " Orientation " over :

" QUELQUES LECTEURS NOUS ONT DEMANDE DES PRECISIONS SUR
 " LES BUTS DE PLEIN VENT, CEUX-CI POUVANT ETRE INTERPRETES DE
 " DIFFERENTES FAÇONS. NOUS LE FERONS VOLONTIERS, D'AUTANT PLUS
 " QUE BON NOMBRE DE NOS AMIS AVOIENT MAL CONNAITRE LA REGION
 " DU NORD-EST DE LA PROVINCE DE LIEGE.

" Région de frontières, où convergent la Belgique, l'Allemagne et la Hollande, carrefour des parlars romans et thiois, où s'affrontent le français et le wallon, le néerlandais et l'allemand, point de rencontre des régions naturelles du

" Pays de Herve, de la Haute Ardenne et de l'Eifel, le Nord-Est de la Province de Liège possède, malgré son caractère multi-forme, une personnalité bien marquée mais trop peu remarquée.

" La rencontre de la culture et des coutumes romanes et germaniques dans cette Marche de l'Est se traduit, à travers le dialecte et le folklore locaux, avec une saveur et une originalité incontestables.

" Aucune revue d'expression française ne s'étant attachée, jusqu'à présent, à l'étude exclusive de cette région, les feuillets que voici essaieront de sauver de la destruction et de l'oubli tout document, tout témoignage sur sa vie passée et présente.

" Abordant on toute indépendance d'esprit les points de friction qui furent (où qui seraient encore) l'objet de querelles linguistiques, Plein Vent, pour permettre à ses lecteurs de juger par eux-mêmes de la diversité des éléments à rassembler, se réserve de publier des textes qui ne reflètent pas nécessairement sa pensée et qui, dès lors, n'engagent que leurs auteurs.

" Notre point de vue, dans cette question, est celui du bon sens: que chacun garde la liberté de s'exprimer comme il l'entend. Les véritables maîtres de la langue sont ceux qui la parlent et qui, inconsciemment, sont à la base de son évolution, en dépit de toutes les considérations historiques et politiques.

" Mais cette brève mise au point ne doit pas faire perdre de vue les buts essentiels de Plein Vent: la diffusion des travaux de toute espèce sur le folklore et l'histoire du Nord-Est de la Province de Liège, la synthèse et la critique de tout ce qui a été écrit à son sujet, la publication d'études et d'enquêtes inédites ou trop peu connues.

" Avez empressement, Plein Vent recevra toute contribution, si modeste soit-elle, à la réalisation de ce programme.

V E L D E K E , ECHT-NUMMER , April 1958.

Veldke, vereniging tot instandhouding en bevordering der Limburgse Dialekten, Lambertisstraat 6, Kerkrade, brengt een prachtig verzorgd April-nummer, gewijd aan de volkstaal, de folklore, de geschiedenis, samen 32 blz. van de gemeente Echt, gelegen tussen Maaseik (België) en Waldfeucht (Duitsland).

Het omslag is versierd met het kleurrijke wapen van Echt: veld van kool (rood) met St-Andrieskruis van zilver en drie gouden kruisjes in olke veldverdeling.

PASTOOR VELTMANS GEDENKBOEK.

Aan het Pastoor Veltmans Gedenkboek werden recensies gewijd :

- door de Gewestelijke Omroep Hasselt, op 9 Maart jl. te 22 u. 10.
- door de Gewestelijke Omroep Kortrijk, op 30 Maart jl. te 11u.

Deze laatste besluit als volgt : "Het is een boek dat, spijt enkele bijdragen van geringe betekenis, een rijke documentatie biedt over de Vlaamse strijd in het Land van Overmaas en dat wij in de handen wensen van al wie een verantwoordelijke plaats in de strijd voor eigen volk, taal en cultuur, innemen wil!"

DE BELGISCHE NATIONALE RADIO-OFMROEP, BRUSSEL,

Vlaamse golflengte 524 m. deelt ons mede dat een heruitzending van de Overmaas-dialekt-liederen (door de Gewestelijke Omroep Hasselt op 17/3/58 voor het eerst uitgezonden) op 12 Juni a.s. van 13 u.15 tot 18 u.30 zal geschieden.

Te onthouden dus, 12/6/58 van 18 u.15 tot 13 u.30.

IN HET ALGEMEEN VLAAMS OUD-HOOGSTUDENTEN VERBOND.

Als III6 ontmoeting van de Antwerpse gouw van het A.V.O.H. V., gaf Lic.H.Aelvoet, geen onbekende in Overmaaskringen, in de bovenzaal van de Taverne Blumer, Meir, Antwerpen, een voordracht over het onderwerp " Overmaas, taalknooppunt van het drietalige België, historisch, taalkundig en toeristisch."

Talrijke lichtbeelden, zowel uit de geschiedenis van Overmaas als schilderachtige hoekjes uit de streek, illustreerden zijn geslaagde uiteenzetting.

Herinneren wij er aan dat dhr Aelvoet onlangs een gelijkaardige voordracht hield voor de V.T.B. Asse. Daar werd o.m. het gedicht " Ming Moddersprook " van Piet Zimmer voorgedragen.

KELMIS AAN DE EER.

Op 17/3/58 ontving afd.Kelmis-Neu Moresnet van de Bond der Kroostrijke Gezinnen zijn nieuw vaandel uit de hand van burgemeester-volksvertegenwoordiger Kofferschläger.

De afdeling, in 1927 van wal gestoken met 27 leden, telt er ogenblikkelijk 230.

Een bewijs van de levenskracht van het jonge, vlijtige en levenslustige Kelmis.

Bij gelegenheid van het 100 jarig bestaan van de parochie staan allerhande vieringen op het programma, o.m. op 22 Juni de Internationale Mijnwerkersdagen.

In het gemeentepark wordt door de Mijnwerkersbond St-Léonard een monument opgericht ter ere van de talrijke mijnwerkers die sedert vele eeuwen in de plaatselijke uitbatingen van de Altenberg (Vieille Montagne) werkzaam waren.

Onze medewerker Piet Zimmer, gepensioneerd mijnwerker, houdt zich ijverig met de organisatie bezig. Verschillende honderden mijnwerkers uit Limburg, met de harmoniën van Zwartberg en Waterschei, zullen aanwezig zijn. Tevens deze van Oranje-Nassau en Dominiale uit Ned.Limburg en enkele Knappenverenigingen uit de Roer.

Een prachtig initiatief van dit bij uitstel mijnwerkersdorp.

ST-MARTENS VOEREN AAN DE EER.

Herhaalde malen gaf DE BAND bijdragen over kruisen. Kon dit anders ? Het eerste wat ieder Overmaasbezoeker moet opvallen, zijn nl. de talrijke kruisen en kapellen op de kruispunten van wegen, de dorpspleinen, langs de wegen, op de kerkhoven, enz.

Dr Jaak Nyssen, riksvecarts te St-Martens Voeren, was hierbij wel onze voornaamste medewerker. Dr Nyssen vindt nl., niettegenstaande zijn drukke praktijk, nog de tijd om de

geschiedenis, de volkskunde enz. van onze streek te bestuderen. Hij leverde voor het " Pastoor Voltmans Gedenkboek " opgemerkte bijdragen over de aloude kerk van St-Martens Voeren en de voorgangers en opvolgers van Pastoor Voltmans. Zijn voorliefde ging o.m. naar onze plaatselijke grafkruisjes en bij uitbreiding deze van geheel een strook.

De Standaard van 15/3/58 vestigde de aandacht van het land op deze studio. Wij halen hieruit aan :

" Hij tekende, in beeld en woord alle grafkruisjes van het kerkhof in zijn dorp op en ging toen, om een beter begrip te krijgen, in de omliggende dorpen ter vergelijking rondkijken en bookstaven. Toen trok hij de Maas over, ging Limburg exploreren, nam Brabant tot aan Louvain en Geldenaken toe, bezocht ook het zuidelijk deel van Ned. Limburg, de omgeving van Luik en Verviers, deed steekproeven in Oost- en West-Vlaanderen, wierp op vakantiereizen een blik in Elzas-Lot-haringen, de Vogezien en de Eifel. Hij deed monnikenwerk uit de tijd van de miniatuurkunst, want maakte van ieder kruis een tekening, met jaartal en hoeveelheid erbij op. Niet de inscripties dus, maar vorm en afworking waren de elementen voor deze studio.

WEGKREUZE IN EUPEN.

In aansluiting met voorgaande alinea's nemen wij hierna een tekst over uit Neue Nachrichten, Eupen. Deze bijdrage toont aan hoe nauwe banden alle gebieden van het aloude hertogdom Limburg verbinden: geschiedkundige, taalkundige en niet het minst op godsdienstig gebied.

" Ueberall in der Stadt stehen Wegkreuze. Kaum ein Kruzifix an das Ereignis erinnert, dessen Gedanken wir heute begehen. Es gibt grosse und mächtige Kreuze darunter, die jedem, der ihre Stelle passiert, gleich ins Auge fallen. Und es gibt andere, die klein und unauffällig, an eine Hauswand gedrückt, den Wanderer an ein stilles Gebet ermahnen und die nur bei einem zufälligen Blick entdeckt werden. Aber alle, die grossen Holzkreuze und die kleinen wurden einmal von frommen Händen aufgestellt. Manchmal erfüllte der Stifter vielleicht eine Gelübbe und bei andern wurde die Idee eines Tages in den Herzen der Anwohner geboren. Wir wissen nicht wie viele es sind. Doch es sind Gott sei Dank sehr viele.

HEILIGTUMSFAHRT - AKEN 4/7/58.

Allie zeven jaren worden in Aken de heilige doeken (het lendenkleed van Kristus, de windels van het Jesuskind, het kleed van O.L.Vrouw, het onthoofdingsdoek van St-Jan de Doper) getoont en lokken bedevaarders.

Dit zal weer het geval zijn van 4/7/58 af.

De deelname van volgende kerkvorsten uit ons land wordt aangekondigd : Mgr van Zuylen, hulpbisschop van Luik, de bisschoppen van Namen, Gent en Brugge.

De nabijheid van de Expo '58 te Brussel zal de stroom van bedevaarders voorzeker doen toenemen.

ONZE HISTORISCHE KUNSTSCHATTEN.

Reeds in een van onze vorige nummers vestigden wij de aandacht op het opblazen van de ruïne Schimper, de mooiste brok natuur, geschiedenis, legende en spokerij uit Overmaas.

Hoe kon deze vandalenstreek uitgehaald worden zonder dat het Syndicat d'Initiative stokken in de wielen stak ?

Inmiddels ging de Kunsthandel Lempertz , Keulen op 19/3 over tot de openbare verkoop van de kunstvoorwerpen uit het slot Eynenburg (Emmaburg in de volksmond) in Kelmis.

Het betrof hoofdzakelijk stijlmeubelen, zowel van Belgische als van Rijnlandse oorsprong.

Hoeveel van deze stukken heeft Schone Kunsten voor ons land kunnen rodden ?

DE NIEUWE GAZET - ANTWERPEN 19/3/58

breekt een lans voor intense toeristische uitbating van het Land van Overmaas.

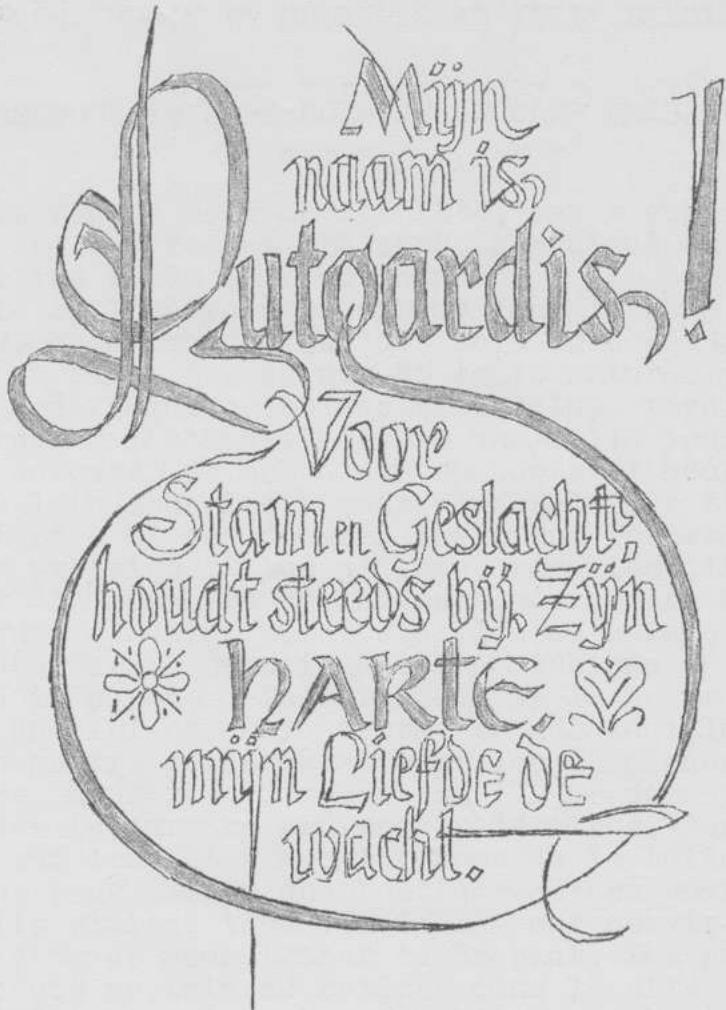
HET NIEUWBLAD - BRUSSEL 16/3/58

kondigt het verschijnen aan van het Pastoor Voltmans Gedenkboek in een interessante, met eigen ervaringen opgesmukte bijdrage.

DE STANDAARD - BRUSSEL 15/3/58

Naar aanleiding van de uitgave van Prof.Dr J.van Mierlo, " Oude en Nieuwe Bijdragen tot het Veldeke-Probleem ", vat Dr L.Debaere het betoog van de eminente geleerde samen als volgt : " Hendrik van Veldeke was geen speelman, geen scholaster van Maastricht, geen priester, maar waarschijnlijk een clericus-dichter in de dienst van een of ander hof, wellicht dat van Loon. De dichter van de "St-Servaaslegende" en van de "Eneïde" is één en dezelfde persoon. Het eerste werk ontstond vóór 1170. Zijn taal is literair Limburgs met Brabantse invloeden, geen Middelfrankisch. Veldeke staat onafhankelijk van Eilhart von Oberg's " Tristant und Isalde " en de Straatburgse en Vorauer "Alexanderroman". Hij is voor Duitsland de heraut geweest van een vernieuwde woordkunst. Toch hoort hij niet thuis in een Rijnlandse, maar in een Vlaams-Brabantse traditie en in een Nederlotharingse, Limburgs-Luikse kultuurkring.

16 Juni.

Om haar gave van mirakelen door velen lastig gevallen
klaagde Lutgart tot de Heer : " Waer toe, Heer, dient mij
deze genade, door dewelke ik zo vaak belet wordt met U te
zijn? Neem ze weg en geef mij iets beters ! "

En de Heer: " Wat wilt ge dat ik U in de plaats geve ? "

En zij : " Ik zou gaarne het Psalmboek verstaan om meer
godsvrucht te voelen in mijn gebed . "

Zo gebeurde 't.

Doch nadien ervarend dat zij niet zoveel profijt had
als zij verwacht had, zegde zij tot de Heer: " Wat baat het
mij, die ongeletterd ben, de verborgenheden der schriftuur te
kennen ? "

De Heer zegde: " Wat wilt gij dan ? "

" Ik wil, antwoordde zij, uw Hart ! "

En de Heer wedervoe: " En ik ook verlang uw hart . "

Van toen af was er tussen hen één harte communie.

(Thomas van Cantimpré, aangehaald in "Sinte Lutgart" door Cyriel Verschaeve)

EVA DE MULREPAS
ou
SCAVERDRIS ET MULREPAS AU XIIIe SIECLE.

LES BOURGEOIS DE COLOGNE AU CAMP BRABANçON.

Vers la fin du mois de mai 1288, les troupes du Brabant, sous la conduite de leur redoutable chef, campaient aux environs de Cologne, sur les bords même du Rhin.

La joie et l'entrain régnaien dans le camp brabançon. De toutes parts, on ne voyait que des soldats occupés à boire l'excellent vin du pays; des chants de toute nature, mêlés aux accords des violes, des flajolots et des tambourins, réveillaient les échos du fleuve majestueux. C'était une belle journée; la ville de Cologne, entourée de ses hauts remparts flanqués de tours, se dessinait au loin sous les rayons d'un soleil radieux: à droite, se confondaient à l'azur du ciel les cimes incertaines du Siebenberg; les prairies et les plaines, remplies d'arbres fruitiers, imprégnaient l'atmosphère de senteurs parfumées; le roulis monotone des vagues du Rhin, sur lesquelles se balançaient quelques barques de pêcheurs, communiquait à ce tableau un air si grandiosc qui ne manquait pas de saisir l'amant de la nature. Mais, à cette joie intime du ciel et de la terre, se mêlaient les suites ordinaires d'une guerre de dévastations: les campagnes ravagées, des arbres coupés, meurtris au moment où ils ne demandaient qu'à vivre, les manses des laboureurs brûlées et désolées, tout cela tranchait cruellement sur les fêtes quotidiennes de la belle saison. On n'entendait les beuglements des bestiaux qu'aux environs du camp brabançon; ils étaient tous réunis là pour servir à la consommation des soldats de monseigneur de Brabant. Les pauvres paysans s'étaient enfuis du loin ou retirés dans la cité archiépiscopale.

Le duc Jean, assis sous sa belle tente bariolée dont les longs pans avaient été relevés au moyen de pieux de bois ornés de pointes d'argent, devisait familièrement avec plusieurs chevaliers de son armée.

- Nous avons montré, j'espère, à Sa Grandeur, disait le duc, qu'on ne se joue pas impunément du souverain du Brabant.

- Les espions racontent, fit le jeune Franco de Wesemael, que Monseigneur fait des préparatifs formidables...

- Il fera ce qu'il voudra, reprit le duc; il ne parviendra jamais aux bourgeois de Cologne, qu'il a pressurés de toutes les façons, à se rallier à sa cause. Il n'a pour lui que sa noblesse et les Scavodris auxquels il a donné, depuis leur déconvenue, des maisons fortifiées dans sa bonne ville de Cologne.

- Il paraît, Monseigneur, que les bourgeois, vous sachant dans le voisinage, commencent à se remuer. L'archevêque aura du fil à retordre.

- Ce ne serait pas étonnant, Franco. Je m'attends même, sous peu, à une révolte générale de la bourgeoisie. Et plaçant ici mon camp, vous dévinez facilement quels sont mes motifs.

- Certes, reprit le comte de Berg, les Colonais, se sentant soutenus, se révolteront plus facilement. Et puis n'avez-vous pas donné rendez-vous, en ces lieux, aux renforts qui arrivent du Brabant.

- Oui, de Berg. Il est bon que j'aie sous la main tous mes soldats pour réduire à l'impuissance cet orgueilleux prélat, l'âme

damnée du parti qui prétend m'écraser. N'est-ce pas lui qui, dernièrement encore, a fait avorter les conférences de Maestricht? N'est-ce pas lui qui a proposé à Renaud de vendre l'usufruit et les droits que ce dernier prétend avoir sur le duché de Limbourg? N'a-t-il pas émis l'idée de les vendre à Henri de Luxembourg et à Waléran son frère, afin de s'attacher ceux-ci d'autant plus? N'a-t-il pas exhorté tous les seigneurs, réunis alors au château de Fraquemont, à défendre à outrance la cause de Luxembourg? Maintenant, Messire, je n'hésite plus. La longanimité serait un crime. Je n'attends plus rien de mes ennemis; je ne veux plus traiter avec eux. Mon épée seule tranchera la question. Sifroi m'investirait même de tous les fiefs de son église et m'apporterait une chasse à reliques remplie d'or; que je le chasserais de ma tente. Le dé est jeté, ales jacta est, disait César, il faut que la fortune décide entre nous sur le champ de bataille.

- La rage de l'archevêque contre Votre Honneur, reprit Franco, égale pour sûr la vôtre.

- Oui, ajouta Mulrepas, les dégâts que nous avons commis dans son parc de Briehl, ne l'auront pas apaisé.

- Nous y chasserons encore demain, fit le duc en riant. Il a de bon gibier; ses daims sont d'excellente qualité. Aussi les chiens, qu'on m'a amenés de Boitsfort, ne m'ont pas été inutiles.

- Par les trois rois! Monseigneur, reprit Wesemael, nous lui en avons abattu.

- Encore quelques jours de chasse, ajouta Mulrepas, et le parc de Briehl sera aussi dépeuplé qu'un désert de Palestine.

- Il est bon de montrer à cet orgueilleux, s'écria le duc, qu'on se moque de lui et de ses forfanteries. Cette raillerie de vaincus n'aura guère été de son goût.

- Et je crois, sire de Grimberg, qu'il ne tardera pas à vouloir venger cet affront, fit Godefroid.

- Qu'il vienne! s'écria de nouveau le duc en serrant le poing. Mes braves communiers lui apprendront qu'une messe à l'église vaut mieux pour un prêtre qu'une messe de lances, comme disent les Normands.

- Nos femmes et nos filles, qui sont restées dans le Limbourg, reprit le vieux Regnier, attendent impatiemment l'issue de la lutte. Le courrier de ce matin nous apprend qu'elles montent, chaque jour, sur les tours de nos châtelets pour interroger l'horizon. On leur a déjà rapporté que les armées se rapprochaient et que, très probablement, le mois de juin ne s'écoulerait pas sans une grande bataille.

- Puissent tous ces rapports être vrais! repartit le duc.

Au même instant, un grand bruit s'éleva à l'extrémité occidentale du camp; des acclamations, mêlées au cliquetis du fer, éclatèrent :

- Vivent les Coloniais! Vive Cologne! Mort à Sifroi.

Une multitude de soldats entoura la tente ducale et, du milieu de ces hommes armés, sortirent vingt bourgeois vêtus de longues toges rehaussées de capuces pointus.

Celui qui paraissait le chef portait de plus une longue chaîne d'or à laquelle était attaché le sceau de la ville de Cologne enrichi de brillants; de ses deux mains, il soutenait un coussin de pourpre à franges d'or, sur lequel reposait une chef d'argent massif.

Lorsqu'ils furent en présence du prince brabançon entouré d'un grand nombre de chevaliers, les bourgeois Coloniais mirent

un genou en terre et crièrent ensemble :

- Protection, Monsieur !

Et en même temps, le chef de l'ambassade lui tendit le cousin de pourpre.

Le duc, qui dissimulait sa joie, prit la clef d'argent et dit :

- Bourgeois de Cologne, je ne doute nullement que vous ne veniez implorer mon assistance contre votre oppresseur, contre celui qui a transformé sa houlette pastorale en épée de combat, contre le mauvais pasteur qui, au lieu de paître ses brebis, s'est transformé en loup dévorant au milieu de son propre troupeau.

Un page s'avança et reçut le coussin de pourpre des mains du bourgeois de Cologne. Le duc de Brabant y replaça la chef d'argent.

L'homme à la chaîne d'or qui n'était autre que Schiefgrin, l'un des échevins de la ville, connu pour son hostilité envers l'archevêque, reprit :

- Monseigneur de Brabant, les bons bourgeois de l'illustre cité de Cologne, accablés d'impôts ruineux et de taxes exorbitantes, contrairement à leurs priviléges, par monseigneur Sifroi de Westerbourg, ont pris la résolution de séparer leur cause de celle de leur prince. A cet effet, ils vous demandent humblement aide et assistance et vous nomment haut avoué de la cité.

" Daignez prendre en main notre défense et nous envoyer un corps de troupes pour nous protéger, de concert avec les nôtres armés, contre les violences de la chevalerie et des sergents d'armes de l'archevêque. La population est en pleine révolte et m'envoie devers vous pour vous remettre la chef de la ville. Des luttes sanglantes ont éclaté dans nos murs, mais nous avons défendu victorieusement nos droits: nous occupons une partie des remparts et deux portes de la ville. Venez, seigneur duc, vous joindre à nous, et la Cité de Cologne vous promet, par mon organe, un corps de bons communiers qui vous suivront partout où vous jugerez bon de les conduire. Il nous est impossible de souffrir plus longtemps les violences de Sifroi; il faut y mettre un terme. Et, entre autres vexations, monseigneur de Westerbourg ne soudoie-t-il pas des brigands armés qu'il entretient au château de Woeringen et qu'il lâche constamment sur nos campagnes, nos marchands et nos bateliers? Pour subvenir aux frais de l'injuste guerre qu'il soutient contre vous, il prétend ainsi extorquer, à notre commerce entravé, les sommes que la libre commune de Cologne a refusé de lui payer. Veuillez donc, monseigneur de Brabant, empêcher ces méchants soudards de nuire à nos affaires; nous concourrons avec vous à la délivrance commune.

" N'êtes-vous pas le vrai duc de Limbourg? Vos succès répétés ne vous ont-ils pas acquis cette nouvelle et haute dignité? A ce titre, vous nous devez toute votre protection, car c'est aux ducs de Limbourg qu'incombe le droit de surveiller toutes les routes entre Meuse et Rhin; cette prérogative leur a été reconnue de tout temps par les empereurs d'Allemagne. Vous ne faillirez pas; Monseigneur, à cette double mission, et, en abattant Woeringen, ce nid de vautours cruels et rapaces, vous rendrez la sécurité à ce territoire et la paix aux habitants de Cologne."

Les bourgeois tendirent les mains vers le duc et crièrent de nouveau : Protection ! Le prince brabançon, voyant que tout marchait comme il l'avait voulu, éprouvait une satisfaction bien légitime. Seulement, il tâcha de cacher aux yeux des Coloniais les

mouvements intérieurs de son âme. Habitué à calculer froidement les chances de revers et de succès, rompu à toutes les ruses, le duc répliqua d'un air calme :

- Bons bourgeois de l'illustre ville de Cologne, vous ne réclamez pas en vain mon puissant appui. Moi, Jean, duc de Brabant et de Limbourg, je vous promets ma protection envers et contre tous, hormis l'empereur des Romains et mes fidèles alliés; j'accepte le titre honorable de Haut-Avoué que votre libre commune m'a conféré. Soyez bien persuadés qu'en mes mains, cette charge ne sera pas inutile et que votre fougueux et déraisonnable archevêque sentira bientôt la force du prince souverain que vous avez choisi pour votre protecteur.

Les bourgeois alors se mirent à crier :

- Noël! Noël! Noël!... Vive le duc de Brabant et de Limbourg!

Les soldats brabançons, qui les entouraient, joignirent leur voix à la leur et tout le camp poussa un cri formidable qui dut retentir jusqu'aux murailles de la ville d'Agrippe. Lorsque le calme se fut graduellement rétabli, Monseigneur continua :

- Bons bourgeois de Cologne, vos intérêts seront dorénavant les miens et, pour vous prouver que j'entends bien les sauvegarder, je vais donner immédiatement l'ordre à mes bonnes gens de Nivelles et de Tirlemont de vous porter secours. Quant à moi, me confiant dans la bonté de notre cause et dans la promesse que vous m'avez faite d'envoyer sous ma bannière un corps aguerri de vos fidèles bourgeois, je partirai, demain, dès la pointe du jour, pour le fort de Woeringen. Je mettrai le siège devant cette caverne de bandits et je la démolirai de telle sorte, qu'il n'en restera plus pierre sur pierre. Ce soir même, je me rapprocherai déjà de votre cité, afin de soutenir, par ma présence, les gens qui volent à votre aide et vos concitoyens qui luttent pour le maintien de leurs priviléges.

Les bourgeois, les chevaliers et les soldats crièrent de nouveau : Noël! Noël! Noël!

C'était une joie universelle.

Les Colonais furent alors introduits dans la tente du souverain, où on leur servit un repas de bienvenue arrosé du meilleur crû des vins du Rhin. À la Vesprée, les députés Colonais, escortés des communiers de Nivelles et de Tirlemont, rentrèrent dans la cité au milieu de l'allégresse publique. Le lendemain, le duc Jean marcha contre le château de Woeringen, après avoir donné rendez-vous aux troupes de Cologne, à ses gens de Nivelles, de Tirlemont et à d'autres renforts qui lui arrivaient du Brabant, dans la Fuhlingerheydt, grande bruyère qui s'étend au nord et à l'ouest de Woeringen.

La colère de l'archevêque était terrible contre les sujets de sa bonne ville; aussi, en sortant de sa capitale, jura-t-il par Dieu, Notre-Dame et Saint Georges! qu'il réduirait par la force ces gueux, ces vilains, si jamais il remportait la victoire sur cet outrecuidant duc de Brabant.

Le comte de Luxembourg, ses frères, Renaud de Gueldre, Walerand de Fauquemont accoururent bientôt avec toutes leurs forces pour écraser l'usurpateur.

- - - - -